

CZECH SPELEO PHOTO

TMA, ZIMA, VODA, BAHNO A NETOPÝŘI - TO JE SPELEOLOGICKÁ FOTOGRAFIE

První říjnová sobota pro mne je ve znamení dosud nepoznaného, a to jeskyňářství. Jeskyni jsem ve svém životě navštívil všehovšudy jednou jedinkrát. Tento vědní obor se mne nikdy nijak zvlášť nedotýkal, až nyní. Jsem přizvána do poroty druhého ročníku fotografické soutěže Czech Speleo Photo, kde spolu se dvěma dalšími porotci rozhodujeme o vítězích...

Je krásný den, sraz českých a slovenských speleologů v Českém krasu v Srbsku u Karlštejna je v plném proudu. Přijíždím mezi bandu nadšených speleologů. Seznamuji se s Ivo Fišerem, jež v prvním ročníku této soutěže porotě předsedal, a se Zdeňkem Motyčkou,

šéfem České speleologické společnosti a významným českým speleofotografem, jež porotě předsedá letos. Již z prvních chvil rozhovoru je mi jasné, že naše spolupráce bude klapat velice dobře, a tak tomu také je.

V úvodu hodnocení si každý z nás samostatně zapisuje fotografie, které nominuje na první, druhý či třetí místo. Zadumaně kolem sebe proplováme a sledujeme snímky visící na stěnách a stojanech. Když máme jasno, pouštíme se do vášnivé debaty nad jednotlivými snímky, zvažujeme pro a proti toho kterého snímku, diskutujeme o chybách a působivosti fotografií. Každý z nás přináší zcela jiný pohled. Mne nejvíce zajímají fotografie, které jsou technicky dobře zvládnuté a působí výtvarně. Zdeňk hodnotí fotografie z pohledu zkušeného speleologa. Ivo dává přednost vystiženému momentu a výjimečnosti fotografie. Snímky, u kterých nacházíme všechny aspekty, jednoznačně vítězí. Vzájemně se všichni tři doplňujeme.

Den strávený ve společnosti lidí z vědní disciplíny speleologie je pro mne zážitkem. Dozvídám se jak se v jeskyních vlastně fotografuje a proč je speleologů fotografů tak málo... Fotografovat v podzemí je velice těžké a náročné. Nemluvě o terénu, s osvětlením v tmavých jeskyních je to velice

složitě. Proto speleofotograf potřebuje většinou několik asistentů, kteří scénu svítí a pomáhají mu. Přesto je druhý ročník této soutěže úspěšnější než ten první, co do počtu a kvality snímků.

Vynikajících fotografií této specifické oblasti u nás není mnoho, jmenovat bych mohla především Igora a Marka Audyovi, nebo např. Radka Husáka, jejichž fotografie byly i mezinárodně oceňeny. Viděla jsem několik publikací s touto výjimečnou tematikou a musím říci, že snímky z podzemí jsou jedním slovem dechberoucí. Ze spojení dvou koníčků, fotografie a speleologie, mohou vznikat nevídaná díla, která nezůstávají bez povšimnutí. V oboru fotografie je poměrně málo disciplín, které jsou málo fotografované. Jeskyňářství je jednou z nich, zde se dá tvrdou prací a zdokonalováním se opravdu vyniknout. Co se týče podzemní fotografie, je tato oblast v naší republice dá se říci pole neorané ve smyslu umělecké fotografie. Pro fotografující jeskyňáře je tato soutěž jednoznačnou výzvou, myslím si že má před sebou budoucnost.

Soňa Karbusická, porotce

Jsem rád, že jsem se díky pořadatelům mohl opět zúčastnit coby jeden z porotců a setkat se se zajímavými lidmi. Mezi soutěžícími jsou patrně především dvě skupiny fotografů. Jednak fotografové,

kteří se tomuto oboru již dlouho věnují, dokáží se poprat s problematikou nasvícení, znají pravidla kompozice, adjustace, techniky atd. Získané zkušenosti dokáží také uplatnit ve své tvorbě a patří mezi špičky v tomto oboru. Na druhé straně se do soutěže hlásí také fotografové, kteří mají ještě kus cesty před sebou a u mnohých je vidět jakési tápání v honbě za nejlepším snímkem. Často dobrý nápad a jedinečný okamžik je znehodnocen středovou kompozicí, špatnou expozicí či nevhodnou adjustací a volbou materiálů.

Mě těší, že oproti loňskému ročníku, je patrný vývoj především u těch méně zdatných fotografů ke kvalitnějším snímkům. A to si myslím, že je nejpodstatnější součást celé soutěže. Objevily se zde snímky na kterých je vidět snaha nejen o prosté zachycení faktu, ale vyjádřit ojedinělost místa a okamžiku. Také je na letošním ročníku znatelný posun k lepšímu v souvislosti s adjustací a prezentací fotografií.

Z hlediska porotce věřím, že se daří podporovat zájem a určitou rivalitu mezi soutěžícími, která vede k lepším výkonům v jejich tvorbě. Nermalou měrou patří také díky základní organizaci ČSS 1-06, která touto akcí šíří zájem o speleologickou fotografii i mimo zasvěcené členy.

Ivo Fišer, porotce

Letošní ročník soutěže podzemní fotografie -Czech Speleo Photo mne velmi příjemně překvapil. Jednak celkovým množstvím soutěžních snímků, jejich kvalitou a díky jednomu z témat také neotřelému a kreativnímu přístupu některých autorů. Mezi nimi se navíc objevila celá řada nových jmen, kteří své snímky vystavovali vůbec poprvé. A to se jednalo teprve o druhý ročník této soutěže! Osobně si myslím, že je to slibný začátek postupné kultivace mezi fotografujícími jeskyňáři směrem ke kvalitě výsledných snímků na úkor masového a zběsilého focení, jakožto počátečního nešvaru při nástupu digitální fotografie. A slibné pokračování soutěže Czech Speleo Photo!

Zdeňk Motyčka, předseda poroty

Více informací: www.czechspeleophoto.cz

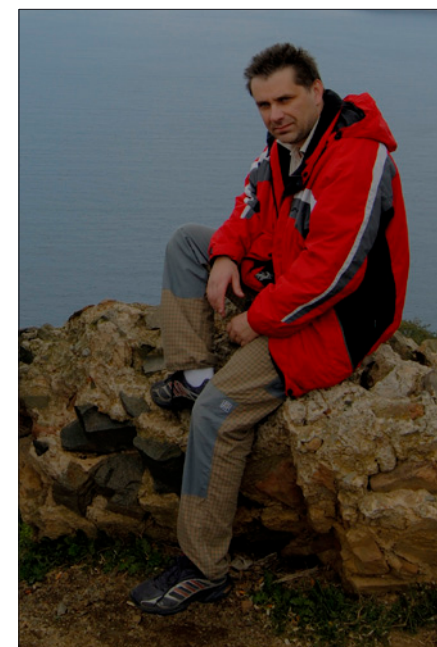
Vítězné snímky

Kategorie A - Krasová fotografie

1. místo: Igor Harna: Bárova jeskyně - Hodař

Jak jste se ke speleologii a fotografování tohoto tématu vůbec dostal?

Od svého narození jsem žil ve vesničce na jižní hranici Moravského krasu. První zážitky a zkušenosti jsem sbíral v jeskyňkách v údolí potoka Řička s kamarády již v roce 1980. Tahle dětská dobrodružství přerostla v téměř posedlou závislost až do okamžiku, kdy jsem se stal v roce 1987 řádným členem České speleologické společnosti konkrétně ZO 6-12 Speleologického klubu Brno. První dobrodružství se stalo mojí vášní a nebyl víkend, kdy bych nejezdil do krasu. Později jsem rozšířil své obzory i v jiných krasových oblastech České a Slovenské republiky a v posledních letech i na území Moldavska, Ukrajiny, Ruska, Slovinska a Rakouska. Samozřejmě došlo k tomu, že jsem chtěl snad jako každý, uchovat své zážitky pro budoucnost. A tohle už byl impuls k tomu, aby mi táta koupil první fotoaparát socialistické výroby Beirrette (kdepak souduzi z NDR udělali chybu?). Začátky byly opravdu o pokusech a omylech, ale již jsem získával první zkušenosti, přebíral rady zkušenějších kamarádů a později studoval snímky ostřílených fotografů – umělců (Heckel, Sudek, Havel, Audy a dalších). Jak jsem získával zkušenosti jsem již nebyl spokojen

Igor Harna

Radko Tásler

Pavol Kočíš

Porotci soutěže Czech Speleo Photo, zleva: Ivo Fišer, Soňa Karbusická, Zdeňk Motyčka. Foto: Petr Buček.

s kvalitou přístroje a pomalu jsem začal posilňovat kvalitnějším aparátu, ale nabídka byla v té době velmi omezená. Vyzkoušel jsem Zenit, následně Olympus, Canon a nyní používám Nikon D200.

Co je na fotografování v jeskyních zajímavého?

Fotografování v jeskyních má svoje specifika a kdo v nich někdy vyzkoušel udělat kvalitní fotografii, ví jak je to složité, třeba už jen kvůli záludnosti vlhka, bláta, tmy a někdy „zlomyslnosti“ kolegů jeskyňářů. Každý objekt se musí řádně nasvítit a už jen to má svá úskalí. Z každého směru vypadá focený objekt jinak a vybrat ten správný směr a poměr osvětlení je vždy o citu každého fotografa a od myšlenky, co chce snímkem říci nebo vyjádřit. Obecně řečeno, že z tisíců snímků může být právě jen jeden, který obstojí i před zraky diváků, soutěžních komisí nebo porotců.

Jak váš vítězný snímek vznikl?

Jako každý jiný fotograf se snažím prostřednictvím svých fotografií zprostředkovat divákům kouzlo a atmosféru prostředí, do kterého se mnozí z nich nikdy nepodívají osobně. Někdo sází na aranžování svých snímků, někdo zase dokáže vystihnout ten správný okamžik „bez přípravy“. Samozřejmě k tomu vždy patří kousek toho štěstíčka popřípadě polibek fotografické múzy. Osobně dávám přednost právě tomu okamžiku náhody, tedy být ve správnou chvíli na správném místě a mít

Radko Tásler: Když v podzemí prší

přístroj nachystaný a po ruce. Tak tomu bylo i v případě vítězného snímku s názvem „Hodař“. Tato fotografie vznikla v Moravském krasu v jeskyni Bárova, u horním jezírka, když se zde odčerpával vodní sifon (místa s volnými prostory, které jsou stále zaplaveny vodou). Zúčastňuji se pravidelně pracovních akcí v této jeskyni, kterou provádějí speleologové ze skupiny ZO 6-01 Býčí skála. Tímto bych jím chtěl poděkovat, jelikož bez jejich přispění, kdy se jim podařilo zprůstupnit stovky metrů podzemních prostor, by vítězný snímek ani nemohl vzniknout. Při každé takové akci vznikne mnoho dokumentačních nebo reportážních snímků pro potřeby skupiny nebo jen tak na založení do alba svého autora. Mně při tom právě takto vznikl vítězný snímek. Vyfotografování, ale práce na snímku nekončí. Ještě je podle potřeby upravit výřez, nebo barevné podání. A opět to chce cit a zkušenost, neboť i při profesionálním velkoformátovém tisku dochází třeba k barevným posunům, změně kontrastů. Pokud se tyto věci podaří dopředu, do kvality snímku zakomponovat, může být teprve nyní autor se svým výtvozem opravdu spokojen a výsledný obraz potěší oko i mnohých diváků.

Kategorie B - Montanistika a historické podzemí

1. místo: Radko Tásler: Když v podzemí prší

Co pro vás speleologie znamená? Je to spíše váš koníček, nebo se speleologií zabýváte nějak vážněji?

Speleologii se zabývám od roku 1973 jako koníčkem. Protože jsem vystudovaný geolog, pochopitelně mně zajímala i stará důlní díla a v některých důlních dílech jsem dělal v 80. letech 20. st. geologickou dokumentaci. K té patřilo i fotografování. V roce 1987 jsem byl vyhozen z práce a i navzdory bolševikům jsem začal v podstatě soukromě podnikat. Protože jsem nic jiného neuměl, než „lézt do podzemí“ a něco z té geologie, specializoval jsem se na dokumentaci, posudky a následně i sanace starých podzemních objektů. Speleologie v úzkém slova smyslu mě neživí a zůstává nadále koníčkem (kdo by taky zaplatil zkoumání jeskyně, i když tu tam drobný kšeft odborného charakteru je), ale praktické znalosti a techniku jsem aplikoval do „umělého“ podzemí. Dá se tedy říci, že částečně profesionál jsem.

Fotografujete také jiný žánr, nebo vás z fotografického hlediska nejvíce láká podzemí a proč?

Nejprve jsem bral fotografování v podzemí spíše jako technickou záležitost. Teprve, když jsem začal dělat přednášky a psát do časopisů, uvědomil jsem si, že pro laickou veřejnost musí být fotografie z podzemí srozumitelná, libivá a někdy i dramatická. Začal jsem se tedy podzemní fotografii věnovat víc. Na svých expedicích po světě pochopitelně fotografuji i krajinu a přírodu vůbec. Ale tady se považuji ve srovnání s jinými spíše za průměrného fotografa. Na fotografování v podzemí mě baví jednak práce v extrémním prostředí a potom hra se světlem. Je to taková studiová fotografie bez ateliéru. Z jednoho místa se různým nasvícením dá dosáhnout toho, že nepoznáte, že je fotografováno to samé místo. Ročně udělám v podzemí tisíce snímků technického rázu v rámci naší profesionální

Pavol Kočíš: Prieskum

práce. Vždy si ale udělám čas a alespoň jednomu či dvěma snímkům v podzemním objektu se více věnuji. Udělá mi potom radost, když při odevzdání práce zákazník řekne „to já netušil, že kanalizační stoka může být tak krásná“.

Jak vznikl váš vítězný snímek?

Snímek vznikl při technické dokumentaci, kde bylo za cílem nafotografovat krasové kanály drenující povrchovou vodu do důlního díla. Při práci jsme si všimli, že tuctový vodopád, pod kterým jsme museli vždy rychle podběhnout, je nádherný v protisvětle. Nepoužil jsem bleskové světlo, ale obyčejná aku-světla za pár stovek koupěná v běžném elektu, a snímek byl exponován delším časem. Největší problém bylo uchránit fotoaparát před silně se rozstříkující vodou. Posloužily obyčejné mikrotény a čočka objektivu se těsně před expozicí neprofesionálně otřela posmrkaným kapesníkem (nic jiného v té vodě nezůstalo suché).

Kategorie C - Speleologický portrét, akt a glamour

1. místo: Pavol Kočíš: Prieskum

Ženský akt spojen se speleologickou tematikou není zrovna snadné téma, měl jste snímek předem promyšlený?

Mate pravdu, že ženský akt v jeskyni nie je jednoducha uloha, ale to nie preto, že v jeskyni je blato a zima, čo nie je pre modelku ideálne prostredie, ale preto že naha žena sa v jeskyni stretne malokedy (vlastne sa nestretne vôbec) a aby fotka mala nejakú myšlienku, nejaký dej a aby to nevyzeralo hlupo a neprirodzene. Moju fotografiu som nosil v hlave asi rok, kým som sa rozhodol ju zrealizovať.

Jak váš vítězný snímek vznikl?

Fotka je zlozena vlastne z dvoch fotografií, čo je asi každému na prvý pohľad zrejme. Najprv som nafotil modelku v ateliéri, čo bolo pomerne jednoducho v porovnaní s fotografovaním v jeskyni, kde som urobil fotografiu jaskyniara na lane. Fotomontážou vznikla výsledná fotografia, na ktorej je zrejme, čo za prieskum sa chystá jaskyniar urobiť.

Zúčastníte se i příštího ročníku Czech Speleo Photo a proč?

Sutaze Czech Speleo Photo som sa zúčastnil prvýkrát a rád využijem túto možnosť aj na budúci rok. Dúfam, že bude vyhlásená zase nejaká zaujímavá téma, čo bude pre mňa výzvou.

Připravila: Soňa Karbusická